

zbrala gladna tolpa upnikov. — Vsak ima svoj um in svojo pamet (To je: v takem neprijetnem položaju si pomaga vsak, kakor ve in zna, po svojem *umu* in *preudarku*). — *Jevgenij* (Puškin to poudarja s tem, da stavi ime na začetek verza, kar pa je v prevodu izginilo) — si je pomagal s tem, da je, ker so mu bile tožbe zoprne, — zadovoljen s svojo usodo, — (kar) njim prepustil dediščino (v prevodu je pl. neumesten!), — ker ni videl v tem velike izgube, — ali ker je po ovinkih izvedel, — da mu bo stric umrl." — Ker pravi prelagatelj v verzu 821 namesto „dve omari, miza, divan“, kakor stoji v izvorniku, kar sumarno: „oprava stala ni nagosto“, se čitatelj v verzu 822 začuden ustavi ob obliki „omari“, ki ni mogoče kaka tiskovna napaka, ampak acc. duala. Enako sumarno so prevedeni tudi naslednji stih, zadnja dva pa sta — vsled ponesrečene slovniške igracije — težko umljiva. — Verzi 2204–7 imajo v izvorniku bolj preprost in jasen zmisel: sorodnike moramo o Božiču obiskati ali jim pismeno čestitati, da bi si ostalo dobo leta ne mislili o nas . . . (kaj, tega Puškin ne pove, uganemo pa lahko, da nič lepega). — Verze 2213–2216 je prelagatelj krivo umel in zato preloga tukaj ne daje pravega zmisla. Puškin pravi: „Je že tako. Le moda, samolastna narava, potok svetskega, javnega mnenja . . . (to troje se *ne* da vladati). A lepi spol je lehak kakor puh“. Prelagatelj je namesto tega, pri Puškinu *ostro* poudarjenega kontrasta postavil neizrazit, brezbarven, napačen „in“; v verz 2214 pa vtihotapil nepotrebni „njih“, ki zmisel pači in krivi.

Na take in enake stvari je naletel kritik, ko je bral prevod s stališča uživačnega občinstva in le tupatam, kjer se mu je zdelo kaj nenavadno, nejasno ali sumljivo, pogledal v izvornik. Take stvari motijo in ovirajo (kakor tudi ne ravno redki trdi verzi) čitatelju poglobitev v umetniško delo, ker so nekake mrtve točke, preko katerih se mora z muko in naporom zaganjati. S tem pa se venomer trga ona intimna notranja vez med umetnikovim delom in čitateljem, brez katere ostane vsako delo za čitateljevo srce in njegov duh neplodno. To in še drugo (opazka k verzu 1565 n. pr. bi morala stati že pri verzu 1160; verz 3378 hodi po treh in ne po štirih) pa nam tudi dokazuje, da se je prelagatelju s publikacijo zelo mudilo, kar pa nikakor ni bilo potrebno. Prevod je za prelagatelja in „Matico“ zaslužno delo; zasluga pa bi lahko bila mnogo večja, če bi dr. Prijatelj dela ne bil dal tako hitro iz rok; na vsak način pa je Matica prevodu nastavila previsoko ceno.

Želimo in upamo, da bodo naši izobraženci brali ta prevod z užitkom, naši mladi pisatelji pa s — pridom.

J. A. Glonar.

Lazarič Lindarski. Povest v verzih. Spesnil Janko Šanda. Samozaložba V Zagrebu 1909. M. 8°. 168 str. Cena 1.60 K.

Josip Lazarič se je kot nadporočnik l. 1809. bojeval proti Francozom in bil smrtno nevarno ranjen. Posebno se je izkazal, ko je leta 1813., opirajoč se na ljudsko vstajo in angleško brodovje, osvojil po zmagi nad Francozi pri Lindaru v desetih dneh celo Istro. Za to je dobil v pohvalo red Marije Terezije in predikat „Lindarski“. V Pazinu ga časti spomenik, ulit iz francoskih krogel, dobljenih v bitki pri Lindaru. — Tega Lazariča in te boje opeva Šanda v tej „povesti v verzih“, ki je svoje vrste jubilej ob stoletnici „Ilirije“. Pa ne Napoleonove, ampak avstrijske; a tudi to ni jasno izraženo, ker je glavna gonilna sila ljubezen, sveta in svetna, in ker zavzemajo večino knjige precej nespretno iznajdene in prikazane spletkarije okoli Lazaričeve žene Zale. In naposled se pisatelj — da ne bo na nobeno stran zamere — v „Epilogu“ pokloni še ženiju in slavi Napoleona. Snov je vzeta iz devetnajstega stoletja, a pisana s patosom arheoloških epopej, ki ga povzdiga še

— redko pravilni — srbski junaški deseterec in v katerem igrajo svojo nehvaležno vlogo stara slovanska imena Ljubomir, Slavogoj, Branislav, Staroslav (!), Stojislava. Kar je epike v tej knjigi, jo duši ploha liričnih partij in dolgoveznih govorov in dvogovorov, ki se vlečejo včas kar čez cele strani. Najslabši med vsemi XV spevi so oni, ki so izključno lirični. Tuintam se zablesti kak srečen verz, a kmalu utone v splošni povodnji stihov, stihov in zopet stihov. Delo je brez enotne zasnove, tehnično pogrešeno in brez kake umetniške vrednosti. Edino ceno ima opis starih pravnih običajev v Reziji (str. 140 -142) — če je pravilen. Naši politični in kulturni zgodovinarji pa naj to knjigo registrirajo kot „drugi zvon“ ob francoskem jubileju, ki na eni strani kaže zmage avstrijskega orožja, na drugi pa klenka: „Podoba zrem lestno v oblakih zatona: „Ilirje oživljene“ zlata je krona. — Podoba prelestna, nikdar ne izgini, oj, zvezda ti rešna rodu, domovini!“ — Za ta spis bi bila primernejša „Ilirija zveličana“ — potem bi bila ideja enotna in tendenca — jasna.

J. A. Glonar.

Pedagoški letopis. Na svetlo daje „Slovenska Šolska Matica“ v Ljubljani. Uredila H. Schreiner in dr. Jos. Tominšek. IX. zvezek. 1909. V. 8. 204 str.

„Slovenska Šolska Matica“ je izdala za minulo leto svojim članom — šteje jih 1622 — petero knjig. Poročila o njenih strokovnih publikacijah, kakor so „Nazorni nauk za drugo in tretje šolsko leto“, Lavtarjevo „Posebno ukoslovje računanja v ljudski šoli“ in „Prosto spisje v ljudski šoli“ — moramo prepustiti strokovnim listom; naše širše občinstvo pa utegne zanimati vsebina „Pedagoškega letopisa“, posebno pa začetek „Zgodovine Slovencev“, katero je spisal za njeno „Poljudno znanstveno knjižnico“ dr. Ljud. Pivko v Mariboru.

Na prvem mestu „Letopisa“ čitamo zanimivo razpravo prof. Frid. Juvančiča o „Pouku francoščine in modernih jezikov sploh“¹⁾. Francoščina je svetovni jezik, razširjena v inteligentnih slojih vseh narodov sveta, in v treh četrtinah evropskih srednjih šol je obligaten predmet; priznana je po vsem svetu kot diplomatski in mednarodni prometni jezik. Noben drug živi jezik se ne more ponášati s tako „nedosežno prožnostjo, jasnostjo, ljubkostjo in eleganco“ (9); francoske šege in navade so bile in so merodajne za vse ostale narode, francoska umetnost na literarnem kakor na upodabljalnem polju in znanost imajo še danes važno vlogo v evropski kulturi. Vzroka torej dovolj, da se vsak slovenski izobraženec bavi z učenjem francoščine, predvsem slovensko dijaštvo, kateremu je znanje tega jezika večkrat tudi gmotnega pomena. Pisatelj nas seznanja z raznimi metodami, po katerih se je poučeval ta jezik in razvija danes veljavna načela, po katerih se vrši modernojezikovni pouk, kjer ga imajo v rokah z duhom časa hodeči praktiki. Začetek pouka bodi glasovni kurz, ki veljaj v prvi vrsti sluhu in glasovnim organom ter šele v drugi vrsti očem in pravopisu (28). Druga stopnja imej za smoter izpopolnitev slovniške tvarine, osobito z ozirom na frazeološke in sintaktične posebnosti, uvrstitev onih elementov, ki si jih je bil učenec na nižji stopnji prilastil le leksikalnim potom, v sistem, slednjič poglobitev v duh jezika sploh (30). Na višji stopnji pouka naj stopi slovnica v ozadje in tudi v štivu morajo odstopiti realije prvo mesto leposlovju (32). Te tri stopnje pisatelj podrobno opisuje in pojasnjuje s primeri. Nato govori o organizaciji modernojezikovnega pouka na avstrijskih srednjih šolah, kakor je urejen po novejših določbah, o učnih sredstvih za

¹⁾ Študija je izšla tudi v posebnem odtisku in se dobiva v komisijski založbi L. Schwentnerja v Ljubljani po 50 h, po pošti 60 h.